

О СЛАВЕНСКИМЪ РУКОПИСИМА,

КОИ СЕ НАЛАЗЕ У БИБЛИОТЕКАМА: У МЛѢТКАМА И МИЛАНУ, И О ГРАБИ ЗА СТАРИО СРБСКУ ИСТОРИО, НАЛАЗЕБОЙ СЕ У АРХИВИ БЫВШЕ РЕПУБЛИКЕ МЛѢТАЧКЕ.

У библиотеки пређе Св. Марка званой, а сада ц. краљевској, налази се 70.000 ком. књига, осимъ рукописа. Међу овима последњима наишао самъ само на два Славенска. Еданъ е рукописъ: Новый Завѣтъ на пергаменту у 8-ни ѿрирскимъ словима писанъ и има 189 листовъ; и то:

1-вогъ листа прва половина: предговоръ онога, кои е цѣлу књигу преписао.

Истогъ листа друга половина, 2-гій, 3-ћий 4-тый и 5-тый листъ: Правила.

Половина 7-огъ и 8-мый листъ: Садржай Евангелія Св. Матей.

Одъ 9-огъ до 43-егъ листа: Евангеліе Св. Матей.

Одъ половине 43-егъ до 44-тогъ листа: Опетъ садржай истогъ Евангелія.

Одъ 45-тогъ до 66-тогъ листа: Евангеліе Светогъ Марка са садржаемъ истогъ Евангелія на трагъ.

Одъ 67-огъ до 102-тогъ листа: Евангеліе Свет. Луке са садржаемъ истогъ Евангелія на трагъ.

Одъ 103-егъ до 143-егъ листа: Евангеліе Свет. Јоанна безъ садржая и напредъ и на трагъ.

Одъ 145-тогъ до 154-тогъ листа: „О десетословесихъ написанихъ въ књизѣ сій.“

Одъ 155-тогъ до 174-тогъ листа: Дѣянїя Апостолска.

Одъ 174-тогъ до 198-могъ листа: Посланиа Яковля.

Одъ 198-могъ до 211-тогъ листа: Посланиа Петрова са оглавлѣнїемъ на страни.

Одъ 211-тогъ до 212-тогъ листа: Посланиа Јоаннова.

Одъ 213-тогъ до 214-тогъ листа: Послание Јудино.

Одъ 215-тогъ до 226-тогъ листа: Животъ Свет. Апостола Павла, уводъ у ѿгова посланиа и садржай.

Одъ 226-тогъ до 241-вогъ листа: Посланиа къ Римляномъ и садржай.

Одъ 241-вогъ до 275-тогъ листа: Посланиа ко Коринтяномъ са садржаемъ.

Одъ 275-тогъ до 279-тогъ листа: Посланиа къ Филиписіемъ.

Одъ 279-тогъ до 280-тогъ листа: Ко Коло-саемъ.

Одъ 280-тогъ до 286-тогъ листа: Къ Евре-емъ.

Последній листъ показуе, да више листовъ не достав. Књига е ова рукописна чиста, лѣпо писана и многимъ образима са освѣтлѣнимъ бојомъ украшена. Быће изъ 14-тогъ вѣка. Ал' ко е и гдѣ писао, нѣ ни напредъ ни на трагъ назначено. Другїи е Славенскїи рукописъ у истой библиотеки Миней у великомъ колу — in folio —, имаюћи 310 листїи; и старїи е одъ вишенаведеногъ Новогъ Завѣта.

Архива бывше негда републике Млѣтачке налази се такође у овой вароши. Она е у едномъ бывшемъ манастиру у 300 соба смѣштена, и има 14,000.000 — словомъ четрнаестъ милиона — акта. — За старїю историю народа нашегъ, а особито за најсвѣтлїю нѣну епоху, кадъ е династія Неманићева била владала, нашло бы се у реченој архиви споменика одъ

найвеће важности. Нити бы се требало плашити, потраживањ предузети у тако огромномъ брою акта. Ова су зато толика; ерѣ су писма свію постоянни надлежателства существовавшие републике у едно сабрана. Ал' онай, кои бы за Србску историю податке тражио и пребирао, треба да само претреса акта, принадлежавша къ Дуждовой канцеларіи и одѣленію иностраны дѣла и трговине: особито одъ год. 1000 на после до 1500 год. после Христа.

У Милану има две велике библиотеке: Амвросіанска и Брерска. У првой има едно рукописно Евангеліе Славенско съ Кириловимъ словима на 8-ку льпо писано; ал' се оно налази у одномъ стакленомъ сандучиѣу са осталимъ врло редкимъ рукописима, као што е Виргиліева Енеида, рукопись принадлежавшій пѣснику Таліанскомъ Петрарки, на коме е овай своеручно на краю билѣжке различите ставлао. У библиотеки Брерској нема никаковъ рукопись Славенскій.

I. Г.

ЖИВОТЬ НАРОДА.

(Конаць.)

Све дакле, што су годъ народи ови (Индоевропейски) учинили, и у чему тай чистолюдскій животь стои, описуе исторія, наука людскогъ живота народа. Исторія дакле има све оно потанко разложити и показати, съ какове е низине човечанство до вышегъ се узпело станя, кои су то были народи, и каковъ су део у томе животу имали, съ каковима се запрекама борили; одномъ рѣчи: кои су народи дѣловали (духовно) и шта су произвели. И еданъ единый погледъ кадаръ е увѣрити насъ о грдној промѣни, коя се до данасъ у животу людскомъ догодила, т. е. кои су одъ првогъ почетка кораца до данасъ учинѣни. Задатакъ е исторіе, све то потанко разложити и представити, нарочито: каковимъ е начиномъ нижій степенъ развитка людскогъ на вышій домашію се; како е тай човечанскій развитакъ по реду пролазио крозь народе; како е еданъ народъ на ономъ мѣсту, на комъ е другій пре нѣга заостао, дѣло свое започиняо и продужио. — У Асиі и у обште на истоку човекъ у свакомъ е обзиру робъ, было то у огледу вѣрозаконскомъ, државномъ, дружтвенномъ, или домаћемъ. У Китаю (Чини), Индіи и Пер-

сиі призива и обожава човекъ моћи природне, кланя се и пада предъ нѣима, рѣчи: онъ е правый робъ природе. У обзиру државномъ (политичкомъ) такоѣрѣ нѣ друго него сужањ, робъ свога владара, кои сву моћ има, управляти и господарити особомъ и добромъ нѣговымъ по своіой вољи. У дружтвенномъ пакъ обзиру разставляю човека одъ човека тако зване касте, у кои е човекъ већ одъ саме нарави на едно станѣ осућенъ или прикованъ. Кодъ Индіянаца нѣ дозвољно одъ ниже касте човеку ни изъ куће изићи, да небы тимъ одъ веће касте кога очима или другимъ чимъ позледіо. У кругу домаћемъ влада таково исто робство у овомъ источоме свѣту. Свакій е укућанинъ робъ свога старѣшине, а понайвећа робкиня естъ жена. Узимаюћи то све у сравњивањ и у истомъ Чивутскомъ свѣту влада іошть строга и робска оданость, и ту іошть човекъ на землю падаюћи предъ Богомъ пузи, и владару коначно се одае. У Грчкой, на земљи Европској, починѣ тежъ права слобода у свакомъ обзиру. Грци, истина свое богове поштую, али се ипакъ слободніе предъ нѣима мичу, дапаче доста путій и шальиве и смѣшне ствари о нѣима причаю и приповѣдаю. У обштинама (државица Грчки) укидаю Грци деспотию и уводе слободный редъ, у коме свакій онай слободу ужива, кои по обштини къ нѣму припада. У дружтвенномъ кругу влада слободно обштенѣ, исто тако и у домаћемъ слободніямъ духомъ дишу. Истина, да іошть ни у вѣрозаконскомъ обзиру праве слободы нѣма, но нити е у обштини има, ербо ю и ту само грађани уживаю, кои при своей своіой слободы читаве гомиле Илота (робова Грчки) око себе сбіяю. И жене доста су строго у кући одѣплѣне одъ господара т. е. мужава свои и т. д. Одъ туда се види, да Грчкій животь, быо онъ ма како красанъ, за угледъ праве слободы узети се неможе. Іошть више развило се човечанство у Риму, гдѣ после силны и дуги ратова задобіе вѣрозаконъ наипосле подпуну слободу, вѣрозаконъ т. е. Христіанскій, кои свако и свеколико робство укида, и насъ учи духомъ Божіимъ владати надъ робомъ. У вѣрозаконскомъ обзиру Христіанство тимъ ученимъ укида робство, почемъ све люде за сынове Божіе проглашуе, и зато никакова пузенья предъ Богомъ нетрпи, већ свакоме налаже по вољи нѣговой владати се, т. е. по вољи властитогъ духа людскогъ. У државномъ и дружтвенномъ обзиру налаже се, да сви обште люди себе сматраю за ближнѣ свое, съ чимъ се

жеду люде любовь и еднакость утемелюв. Християнство дакле ни подь каковымъ именемъ „касте“ негрѣчимъ у обще човѣка слободѣ. Па као што свуда, тако и у животу домаћемъ уводи Християнство слободу, ербо уводи едноженство, а съ њиме и слободно споенѣ, те тако на томъ темелю жену одкуплява, даюћи юй право, быти и звати се супругомъ. Истина е до душе, да юштѣ дуго поганска траю обычай, скривени подь сунцемъ вѣрозакона Християнскаго. Истина е, да Християнство давно се у затворенима само храмовима озивлѣ; ербо као што свуда, тако се ни овдѣ немогу на еданпутѣ промѣнѣти све старе наваде и обычай, већъ мало по мало. Поредь свега тога Християнство и неосѣтно у животу дѣлуе и изъ храма мало по мало и у животѣ прелази. Огромне е промѣне Християнство у животу народа већъ произвело къ добру и напредку читавогъ човѣчанства, кое само слѣпъ увидити и припознати кадаръ нѣ.

Ово напредованѣ исторіе, ово преображанѣ живота народа, сматраюћи га съ вышега гледишта Християнскаго, съ коега се зраке прозираю на сто хиљада страна, ово (реко) напредованѣ исторіе напредуе еднако, и напредоваће докъ буде свѣта и вѣка. Народѣ, кои су по оной стази већъ ходили, есу поглавито народѣ Романски и Германски, подь коима е у животу, истина, оне праве Грчке хармоніе нестало, но коя ипакъ нѣ изъ свѣта за навѣкъ изчезла. Многи нашегъ времена са жалосћу гледаю на онаѣ вѣкъ. Поредь свега тога силу смо опетъ други добара на мѣсто онога прибавили и стекли. Безъ напредка и задоволяваня нѣ нигда свѣтъ быо. И тако времена све боля и боля къ нама се враћаю. Иза народа већъ споменути, по географичкоме положая, слѣдуе народѣ Славенскій. И зато кои познае течай духа у обще, и познае га посебно у оны народа (Германски и Романски), тай ће и о њму (народу Славенскомъ) знати штогодѣ духовно загуднути и пробесѣдити. Да будућа исторіа одь њѣга нешто очекива, о томъ већъ свака сумня престае.

Люди често говоре: „Ей стара времена, вы златна и блажена времена! гдѣ сте садъ? Сада у свѣту само зло влада!“ Изречбу ову исторіа сасвимъ опровргава, коя насъ учи, да су одь некадѣ времена увѣкъ гора владала, а да у исторіи увѣкъ красніи и задовольніи сванѣваю даѣни. Безъ зла нѣ никадѣ свѣтъ ни быо; али у

добру тврда стоя вѣра, коя се у духу историка юштѣ у яснѣю претвара свѣсть.*)

РУПА НА РУКАВУ.

(Продуженіе.)

Благое се томе зачуди, но опетъ нѣ быо радостанѣ, што има толико новаца. Устрои свое домоводство. Свакогъ мѣсеца морао е о своимъ трошковима рачунѣ давати. Мартинѣ е здраво на њѣга мотрио и другима препоручивао, да на њѣга мотре. Благое живіо е сиромашки као каковый тврдица, а гдѣ е помоћи требало, ту е быо штедарѣ као као каковый князь. На свршетку године претекло му е сто двадесетѣ талира. Те е морао подь интересъ дати, затимъ добіе опетъ четири стотине талира.

Тако е ишло до двадесете године. Мартинѣ пошлѣ Благоа у свеучилиште, придода му юштѣ нешто новаца. „Твое тѣло неучи ни на што, сыне мой,“ говораше му Мартинѣ, „али што е пристойно и нужно немой му одрицати. Добарѣ вѣштакъ мора имати и добро орудіе, безъ тога е самъ невѣжа. Тѣло е орудіе; и вѣштакъ е безсамртна душа. Ню усавршенствуй! Животѣ е вратакъ; онѣ е школа. Изобрази твой духъ; мы незнамо, што морамо учити. То ћемо у вѣчности заоста дознати, гдѣ ће насъ отацъ за већій посао употребити. — Я ти дамъ за три године, кое ћешъ на свеучилишту провести, приличну сумму новаца. Ты ћешъ ю требати. Ты морашъ у найболя дружтва одлазити, у сва, да свакояке люде познашъ; ал' и одь хрѣавы немой бѣгати; ты ий морашъ све познавати. Ако будешъ слабъ и неваляо, то ћешъ пропасти. Ако будешъ доста крѣпакъ, то ћешъ се надѣ свима добротворно узвисити. После три године старай се, да комадѣ хлѣба самъ себя заслужишь. Онда ти недамъ ништа више.“

Рупа на рукаву.

„Я самъ богатъ — што свѣтъ богатимъ зове,“ — продужи Мартинѣ свой разговоръ далѣ: „богатство само по себя неувеселява ме, ерѣ мени мало треба. Я съ манѣ новаца живити могу, него мои служительѣ. Нашто ми дакле новци? Но то ме увеселява, што самъ све соб-

*) Оваѣ чланакъ, као што смо већъ у почетку саобщаваѣ његовогъ напелн, нагаћенъ е изъ IV. кнѣнге Кола; но оригиналъ е изишао у Словенскій Народниѣ Новина, кое е Учредивчество Кола пропустило казати. У.

www.стенографъ мукомъ и на поштень начинъ стекао. Моје новцу нѣе крвѣ и суза туѣа прилеплѣна, већъ само мой зной. Ово су найвеће духовне радости: дѣятельность у великомъ и маломъ, невинность, све е друго више или манѣ лудость, или скотство; и пр. честолюбіе, женoлюбіе, себичность, властолюбіе, гордость, зависть, мрзость, вѣрогоненіе и тымъ подобна. Запамти ово, Благое: силно дѣйствовати, съ невиношчу, у великомъ и маломъ, то е правый и чистый животъ духовный. Непрезиря ништа мало као маловажно. Богъ нѣе ништа маловажно створио. И нѣгово зрно песка као и нѣговъ црвѣ есу велики.“

„Я самъ те добро воспитао. Ты си былъ дивль но снажно растѣніе. Садъ имашъ двадесеть година, возрастъ, кадъ се у човеку анѣо са скотомъ бори. Да богъ да, да анѣо побѣди! — Найпре воспитава се человекъ као растѣніе, после као скотъ, а затымъ као анѣо. Многи немогу далъ дотерати, него до изученогъ скота.“

„Но скота нетреба презирати. Изъ нечисте земль кля снѣгобѣлый кринь. Една маленкость покаже ми правый путь. Я научимъ шити, и тимъ постанемъ богатъ человекъ.“

(Далъ слѣдуе.)

С М Ъ С И Ц Е.

ДОПИСЬ ИЗЪ ВАРШАВЕ.

(Ковацъ.)

Дружество исторіе и древностей Руски при универзету Московскомъ не престае издавати дѣла своя подъ назывомъ: *Чтенія*. У нѣма намъ се доноси богатый матеріалъ за Руску исторію и древности.

Руско географійско дружество такође неутрудно се занима ученимъ дѣлами по својој струци. Оно е сада предузело израдити Руску географійску терминологию.

Сва ова извѣстія одъ части могу Вамъ показати, како се у насъ силно развія духовный животъ. У обште наша књижевность находи се у цвѣтаюћемъ стану, особито белетристичка. У насъ издае се много журнала, изилазећи у мѣсечнима књижицама, кое се векомъ часу састое изъ 25, а и изъ 30 печатаны табака! — Любовь къ чтанію чрезвычайно се распространила у публики, у последнѣ време, а и међу самымъ простымъ народомъ, за кои се такође издаю кнѣге за читанѣ. Међу овима особито е знаменито: „*Сельское Чтеніе*“, кое издаю больи наши списателя. Одъ нѣга се прода 15.000 истисака! —

Ето каква е наша майка — Русія Православна! — Жалость е, што е она до сада была за западну Европу — terra incognita.

П. Д.

АНЕКДОТА.

Кадъ е одлазю еданъ военный полкъ изъ неке варошице, усмотри капетанъ, кои се е строгости нов-

не дисциплине придржавао, да му еданъ добошаръ нѣе добовао, и заповѣди поднареднику, да га о узроку извѣсти. — Поднаредникъ запыта добошара, зашто онъ не добуе? На кое му истый на уво пришапне: „Я имамъ два патка и единогъ ѣурка у момъ добошу; и ѣуракъ е за г. капетана.“ — Кадъ му е овай извѣстія однео, повиче: „Нека ѣаво носи тога хулю! Зашто непризна, да е ѣривъ? Я не захѣвамъ, да мои войници свое дужности испуняваю, гдѣ у станю нѣеу.“

Светоликъ Безкосиѣ.

НОВА КНИЖКА.

Землевиъ. Србско-народный мѣсецословъ за годину преступку 1848. За изображене свакогъ станя уредіо и издао Александеръ Андриѣ. III. година. У Суботици, у штампариу Карла Витермана. — На 12-ни, стр. 192. Цѣна: 20 кр. ср.

Одъ свою, што данасъ календара имамо, слободно можемо рећи, да намъ е овай наибольый, сматраюћи и унутрашный садржай и спољашный изгледъ нѣговъ. Мы га читаюћемъ свѣту Србскомъ найсверднѣе препоручуемо. — Добыти се може у Београду кодъ трговца Милутина Радовановиѣа и књиговецца Лудовика Винклера. Изъ внутрености пакъ тко бы желіо узети, има се на Учредника овы листова обратити. Тко 10. узме, добыя 1. кнѣгу бадава.

Учредникъ Милошъ Поповиѣ.

Издано и печатано у Правителственной Књигопечатнѣ у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА